

LAURA POROLA

Helsingissä
Kustannusosakeyhtiö
Otava

YÖVILKKA

Teos on fiktiivinen. Sen kirjoittamista ovat tukeneet Wihurin rahasto ja Otavan Kirjasäätiö sekä Mustarinda ja Villa Sarkia -residenssit.

- s. 5 Eeva Kilpi, Elää niin kuin kasvi minä tahtoisin,
Perhonen ylittää tien: Runoja vuosilta 1972–2000, WSOY, 2000
- s. 103 Minna Tuominen, Tyyny, 2005
- s. 180 The Lego Batman Movie, ohjaaja Chris McKay, 2017
- s. 247 Anna Ahmatova, Tuomio, *Salaperäinen seurue. Runoja jotka tulivat ja jäivät* (toim. Pentti Saaritsa), WSOY, 1997, suom. Pentti Saaritsa
- s. 306 Madonna, Papa Don't Preach, 1986, sanoittajat Brian Elliot, Madonna
- s. 307 Madonna, Like a Prayer, 1989, sanoittajat Patrick Leonard, Madonna
- s. 328 Interstellar, ohjaaja Christopher Nolan, 2014
- s. 340 Madonna, Like a Virgin, 1984, sanoittaja Billy Steinberg

Copyright © Laura Porola ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-48706-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Ihailen kasvien kestävyyttä.

Ne kärsivät.

Ei kestäminen ole samaa kuin olla kärsimättä.

EEVA KILPI, runosta Elää niin kuin kasvi minä tahtoisin

I

Joku juoksee. Lujaa. Juoksijan keuhkoihin ryöppyää happi, sieltä se syöksyy veren mukana jokaiseen sormenpäähän ja varpaankärkeen ja lopulta haihtuu kesäyöhön. Suuhun purkautuu raskaan hengityksen mukana veren maku. Juoksija yrittää pitää katseen keskittyneesti eteenpäin, sillä ympäristö alkaa menettää muotoaan. Katu. Talo. Talo. Talo. Veri. Kesäyö, kuiva suu, hiljaisuus, talo, talo. Jalkapohjista kuoriutuu nahka, kun ne iskeytyvät kovaan asfalttiin. En huomaa sitä nyt, mutta sairaalassa myöhemmin puhumme varpaisiin syntyneistä palkeenkielistä. Kymmenen, kaksikymmentä, sata metriä. Etupihoja. Kosteita nurmikoita. Valtavat syreenipensaat puskevat mehukkaita kukintoja. Valkoisia pieniä terälehtiä joka puolella, ilmassa, nurmikolla, kadulla. Läähätän kuin vauhko eläin. Trampoliini. Polkupyörä. Hiljaisuus, jonka rikkoo minä. Minä juoksen ja sitten huudan. Huudan *apua*. Kiljun. Mutta ääni jää vain paikoilleen, tarttuu huulilleni, ei lävistä ilmaa ympärilläni. Ympäristö ja minä alamme vastustaa toisiamme siinä hetkessä. Ääntä vastassa on kevätjuhlien jälkeinen lempeän hämyisä kesäyö. Ruusun terälehtiä auton vieressä. Skumppapullon korkki nurmikolla. Tuoksuvat koivun lehdet, rauta. Syreenien huumaava tajunnan sekoittava löyhkä. Terälehtiä tarttuu huuliini, leijailee kuin painottomassa tilassa, tuulettomalla kadulla. Juoksu imee valkoisia pisteitä puoleensa. Heikko valo jossain. Pimeät ikkunat. Talo. Veri. Veri. Tämä ei ole totta. Tämä ei ole totta. Katson alas, kun juoksijan jalat takovat asfalttia, silmissäni sumenee, otan harha-askeleen. Keskityn ja juoksen lujempaa. Katson taloja, katson missä pihassa on autoja,

kuka on kotona, kenen luokse kannattaa mennä. Kenen luokse ehdin ennen kuin. Pois. Pois. Sydämenlyönnit takovat päässä: hengitys, talo, talo, hiljaisuus. *apua*. Jotain lämmintä. Lämpö. Kesäyön lämpö. Jotain lämmintä valuu jalkojani pitkin. Ajatus: pissaanko housuun? Lämmin valuu ja jalkapohjat muuttuvat tahmeiksi. Suustani alkaa pulputa verta noroina, kuin purkautuvasta lankakerästä. Epäjärjestys. Kaikki purkautuu. En välitä. Sekoittuu jalkoihini. Juoksen. Juoksen henkeni edestä.

NYT

On kartoituksen toinen aamu, etelästä lähtiessä Helsingin kesä oli jo puhjennut, tehnyt kaupungista pehmeän ja utuisen, mutta pohjoisen metsän pinnoilla viipty edelleen pakkasyön koleus. Painan käteni lohkeilevan ja polttavan jään läpi. Jäästä naksah-
taa pala irti ja koko järvi vingahtaa. Metsässä on muuten hil-
jaista, mutta kevät kohisee, vedet muuttavat muotoaan. Tökin
jäätä kepillä.

Suraan pientä muurahaista, joka on ilmaantunut jostain, aivan liian aikaisin. Näillä leveysasteilla on vielä kesään matkaa. Muurahainen liikkuu kömpelösti kohmeisella ruumiillaan, hor-
juu tuntosarvet ojossa kohti käden lämpöä, kiipeää liukastellen
sormelleni. Nostan sen katseeni korkeudelle, ötökkä tipahtaa
maahan ja jää hetkeksi selälleen sätkimään.

Jäkäläkartoituksen koealat ovat syvällä metsän uumenissa, kilometrien päässä ihmisten ilmoilta, joten majoitumme tel-
toissa. Vilkaisen selkäni taakse laavulle, nuotiopaikalta ei nouse
vieläkään savua. Viileässä uni tulee niin hyvin, tutkimusryhmässä
todettiin jälleen, muut nukkuvat vielä. Levollisesti. Uni huuhte-
lee heidän aivonsa, pian he heräävät puhtain mielin. Minä olen
jälleen valvonut. Makasin teltassa ja kuuntelin metsää, tein risti-
koita, kävin läpi tutkimussuunnitelmaa. Rapsutan oksalla vielä
osittain jäässä olevaa hiekkaista maata. Yritän antaa aamuisen
metsän huuhdella ylitseni, huuhdella väsyneen ruumiini. Jostain
kuuluva linnun liverrys valelee ja tuntuu keuhkoissa asti.

Aurinko tulee esiin pilvenhattaran takaa, harvassa kasvavat männyt päästävät sen säteet lävitseen, ne osuvat minuun, lämmittävät kohmeaa maata, muurahaisen. Muurahainen virkistyy ja lähtee tarmokkaasti kipittämään kohti metsää.

Mietin nukkuessaan tuhahtelevaa Joonasta, kotona kaupungissa, nukkuukohan hän vielä. Heti samana iltana kun olin saapunut pohjoiseen, Joonas lähetti kuvan, jossa hän makasi sängyssämme, oli venyttänyt pitkän laihan ruumiinsa sängyn nurkasta nurkkaan, kasvoilla oli autuas ilme, musta kiiltävä tukka liukui tyynyä pitkin, osittain kuvassa näkyvä käsivarsi, siihen tatuoidut oksat, ne kiertyivät piiloon hauiksen taakse. Kuvan yhteydessä kirjoitus: *olisitpa useammin poissa*. Ja hymiö. Ajatus siitä saa minut hymyilemään. Kaivan taskusta kännykän ja otan kuvan jään peittämästä järvestä. Valitsen vastaanottajaksi Joonaksen. *Terkkuja täältä, palasin tänne talveen vielä. Rakastan sinua. Muista kastella kaikki taimet*. Ennen kuin lähetän viestin, luen sen ja epävarmuus lyö lävitseni, lamaannuttaa sekunniksi, pyyhin viestin ja kirjoitan uudestaan, muuten saman, mutta jätän pois taimienkastelupyynnön.

Järvenrantaan on jäänyt retkiastia, varmasti joltain meistä. Emme ole nähneet kansallispuistossa nyt ketään muita, vaikka tietenkin kaikkialla on aina käynyt joku. Sulaneissa jäkälämatoissa näkyy useita välinpitämättömiä vaelluskenkien jälkiä, syrjäisestä paikasta huolimatta.

Nousen seisomaan ja kurotan rannalta saappaan kärjellä kohti jään pintaa. Moni hukkuu juuri tällaisina päivinä keväträihin. Kulkeminen jään päällä antaa mahdollisuuden olla hetken luonnon yläpuolella. Ihminen voi kuvitella olevansa Jumala, mutta vesi jatkaa kaikkivoipaisena, kuljettaa kylmiä virtojaan. Miten typerä ilo voi tulla siitä, että jossain kohtaa voi seistä nyt, mutta ei muutaman kuukauden päästä.

Muistan, kuinka kolmannella luokalla, se oli juuri ennen kesälomia, kaikki kohkasivat kuolemasta. Kysyimme toisiltamme, että jos saisi päättää miten kuolisi, niin miten haluaisi sen tapahtuvan. Osa osasi vastata, että hukkumalla, ja nyökkäilimme tietävästi toisillemme, sillä olimme kuulleet yhdeltä kuutosen oppilaalta, että ennen hukkumista tulee hyvän olon tunne, tunne joka ylittää kaikki muut tunteet. Sitä kutsutaan *euforiaksi*, vanhempi oppilas oli kertonut. Kuollessa kannattaa huijata itseään kuvittelemaan, että *kaikki on hyvin*, ajattelimme. Että itse asiassa paremmin ei voisi olla. Vesi kuohuu, puskee nenänieluun, kurkunpäähän, kulkeutuu henkitorvea pitkin, purskahtaa paniikin mukana keuhkoihin, ottaa hapen paikan. Täyttää kehon tunteella joka ohittaa kaikki muut tunteet.

Euforia. Ehkä isoveljenikin halusi vain olla onnellinen, ajattelien ja työnnan saappaani jään läpi, se risahtaa pieniksi säpäleiksi.

Aineistonkeruu kestää koko päivän. Kävelen hiljaisuudessa siksakia koelinjojen sisällä, vanhojen ja palokoroisten mäntyjen ja kippuraisten kelojen välissä. Pidän koelinjoista, kuinka ne rajavat kaiken selkeästi. Mitä jää niiden ulkopuolelle, sitä ei huomioida, olipa se miten mielenkiintoista tahansa. Pysyn rajojen sisällä, käyn aluetta läpi piste pisteeltä. Joskus saatan katsoa kaihoisasti ulkopuolista lahoppuuta, kaikkia sen mahdollisuuksia, mutta sitten käännyn takaisin rajojen sisälle ja jatkan tehtävääni. Se rauhoittaa minua.

Pysähdyn myrskynkaataman maapuun ääreen, mittaan puun, kirjaan ylös lajin: rauduskoivu, vedän esiin vyöltäni roikkuvan puukon ja työnnan sen runkoon, se antaa helposti myöten, kirjaan ylös lahoamisasteen, tutkin luupilla puun runkoa, irrotan siitä puukon kärjellä varovasti äimätorvijäkälää, tarkkailen merkkejä, jotka voisivat kertoa ihmisen vaikutuksesta alueen lajistoon.

Työnnän jäkälänäytteen pieneen paperipussiin ja kirjaan siihen keruunumeron, otan pisteen koordinaatit ylös, kaivan esiin havaintolomakkeen, täytän sen kohta kohdalta, lopuksi valokuvaan kasvualustan. Toistan tätä keskittyneesti. Metsä humisee, on hapesta täysi. Yö unohtuu, yön tuskainen välitila, aamuyön houreiset pakounet. Metsä vetää minut uppeluksiin. Jatkan kulua seuraavan puun luo.

Yöllä teltassa, silloin kun muut nukkuvat, kytken kännykkäni vara-akkuun. Sitä pitäisi säästää tarpeellisten tilanteiden varalle, tutkimusta varten. Avaan kännykän ja alan googlettaa uutisia hukkumisista. Luen, että hukkuminen tapahtuu lähes aina tutuissa vesissä, lähellä rantaa ja kesäviikonloppuisin. Löydän artikkelin, jossa kerrotaan kuinka ihminen hukkuu kesäpäivänä täydellä uimarannalla. Hukkuminen tapahtuu muilta huomaamatta. Ihminen vajoaa hiljaisuudessa veteen. Ympäriällä olevat katsovat pois päin, jatkavat kahvin juontia, selaavat kännykkää, vaihtavat pikkuhousuihin pyyhkeen alla. Rantaelämä näyttää ehkä vedestä käsin kuin maalaukselta tai elokuvakohtaukselta, värit ovat utuiset auringossa, ehkä hiekka valossa puhkipalanut, on niin kirjasta, että pitää siristää silmiä. Yhdessä artikkelissa kerrotaan, että tyypillinen hukkuminen kestää viidestä kymmeneen minuuttia. Kuvittelen viisi viiva kymmenen minuuttia. Kesäisen veden aines muuttuu minuutti minuutilta kylmyydeksi. Veden rajapinta jää yläpuolelle, sen kylmä kita alkaa niellä ihmistä, kuin palaa kurkussa. Muu maailma hylkää ihmisen, pakokauhua ja kylmyyttä ja taistelua, ja sitten lopulta kehon lamaantumisen, kun voimat eivät enää riitä. Sen jälkeen ihminen menettää tajuntansa, keuhkot täyttyvät vedellä. Ihminen tukehtuu. Väkivaltaisesti.

Jostain kaukaa, mahdollisesti järven toiselta puolelta, kuuluu teltaan hiiripöllön pulputtava soidinkutsu. Pöllö jatkaa huhuilua,

ja tuntuu, että se on nyt lähempänä, valmiina puolustamaan reiviiriään. Raotan hiljaa teltan vetoketjua ja yritän nähdä puiden väliin, mutta erotan vain yötaivaan hehkuun kurottavat puunlatvat. Vedän vetoketjun kiinni. Joskus kun olin ala-asteella, isovelipainoi tyynyn kasvoilleni ja piti sitä siinä. Yritin pyristellä tyynyn alta pois, mutta isovelip ei päästänyt. Kuulin yläpuoleltani isoveljen vaimennetun naurun ja yritin repiä hänen käsiään tyynyltä. Lopulta isovelip siirsi tyynyn ja katsoi minua hämmennyneenä:

– Hei se oli vitsi!

Uutisissa sanotaan, että tekoäly on tutkinut ihmisten kirjoituksia kuolemasta, ja sen päätelmä on, että kuolema on miellyttävä kokemus. Mutta ei ole oikeasti mitään euforiaa. On vain kauhu, mietin yöllä teltassa. Kuuntelen, kun jää murahtelee kuin täkin alle tukahdutettu peto.

SILLOIN

Herään. Luomeni ovat niin jähmeät, että niitä on vaivalloista saada auki. Kun lopulta onnistun raottamaan silmiäni, maailma on laikukas, kuin eteeni olisi vedetty pitsiverho. Viereiset sängyt ovat tyhjiä, olen yksin valkoisessa huoneessa. Edessäni on leveä lasiseinä, jonka toisella puolella käytävällä kulkee ihmisiä, ensin yksi yhteen suuntaan, sitten toinen hiukan rivakammin toiseen suuntaan. Yritän huikata, että olen tässä, vaikka en tiedä missä. Jokin on väärin, mitä se on? Suun osat tuntuvat irtonaisilta, kieli on kuin paperinpala. Ääni takertuu sisuskaluihin ja sanat eivät suostu muodostumaan. Yritän uudelleen ja auon suutani, mutta ulos ei tule edes kuiskausta. Mitä yritän sanoa? Venytän suutani uudelleen auki, mutta äkkiä suljen sen nopeasti. Jotain likaista ja outoa ja pelottavaa alkaa työntyä tajuntaani.

Lakanat ovat kovat ja karheat, pistävä desinfiointiaineen haju, kelmeä valo kieppuu ympärilläni. Se on kelmeä... Valo on... kelmeä valo on... heräämön kelmeä valo. Siinä samassa valo taipuu ja todellisuus syöksyy aivoihin kuin sähköisku: makaan sairaalan sängyssä. Jäykistyn, kuin veri hyytyisi ruumiissa. Hetkeen en hengitä. Sitten raajoihini alkaa virrata paniikki, se raivoaa, valtaa kuohuten ensin jalat, sitten vatsan, kädet, jokaisen solun, aivot, ymmärryksen. Silmäni rävähtävät täysin auki, seinien valkoisuus polttaa nukutusaineen sumentamia verkkokalvoja. Haluan juosta. Juoksisin jos voisin. Kiljuisin jos voisin. Mutta huoneen valkoinen hohto painaa minut aloilleen. Kaikki paljastuu

selkeänä edessäni, siinä sängyssä maatessani, enkä saa silmiäni enää kiinni, vaikka haluaisin.

Yritän, yritän huutaa äitiä. Huuleni muodostavat sanoja, mutta ääntä ei vieläkään kuulu, puhe tuntuu kadonneen. Lopulta äänihuulistani puristuu hädin tuskin erottuva kuiskausta:

– Auttakaa.

Ihminen kävelee lasin takana. Yritän nostaa kättäni kiinnittääkseni hänen huomionsa, mutta kipu iskee vastaan. Käden kipu vaatii kehon muita kipuja heräämään, ja lamaannun niiden yhteen kasvavasta voimasta. Yritän ottaa jostain kiinni, hapuilen sormillani kovaa lakanaa, kurkotan sängyn laitaa. Haluan käden, haluan äidin käden.

Vihdoin yksi lasiseinän ohi kulkevista ihmisistä vilkaisee suuntaani ja huomaa minut. Hän pysähtyy lasin toisella puolella, katsoo minua lasin läpi, kävelee sitten heräämön ovelle, avaa sen varovaisesti, epäröi hetken ovella, sulkee oven perässään ja kävelee sängyni jalkopäähän. Hänellä on vaalea polkkatukka, valkoinen pitkä takki ja stetoskooppi. Hänen rinnassaan lukee nimi ja lääkäri, mutta nämä sanat, nämä kaikki sanat joilla kuvaan nyt todellisuutta, eivät enää tarkoita mitään mitä ne ovat ennen tarkoittaneet.

Huoneen seinät pullistelevat. Kumpi uskaltaa ensin. Minä aloitan. Katson häntä ja sanon:

– Äiti ja isä ovat kuolleet.

En tunnista käheää ääntä tai ääniteitä, jotka muodostin. Mitä oikein sanoin?

Sydämeni ei tiedä miten toimia, tempoilee epätahdissa ja irrallaan minusta, minun kehoni ei ole tässä. Yritän viestittää silmilläni lääkäriille, että itse asiassa se oli kysymys. Eihän tämä ole totta. Tämä tilanne missä juuri nyt olemme, sitä ei ole olemassa, se on vain kuvia jostain muusta. Kerro minulle, että se mitä äsken sanoin, ei ole totta.

– Auta, sanon lopulta.

Lääkäri katsoo minua, ei vieläkään sano mitään. Hän siirtää painoa jalalta toiselle ja työntää kädet taskuihinsa. Sitten nostaa toisella kädellä mustekynän väliimme. Katsoo mustekynää ja alkaa pyörittää sitä sormenpäissään. Laskee sen kuin ei tajuaisi mitä sillä kuuluu tehdä. Sitten hän alkaa itkeä. Itkun lomasta hän sanoo, että tunsi äidin. Jostain tulvahtaa nenääni havunneulasten hapan tuoksu. Tuntematon lääkäri itkee jalkopäässäni. Hän näyttää niin avuttomalta mustekynä sormenpäidensä välissä.

Mihin tämä liittyy, voiko nyt kysyä, miten voit, mitä haluat, kahvia vai teetä, mitä kello on. Minulla on nälkä, en tunne nälkää, mutta viimekertaisesta syömisestäni täytyy olla todella pitkä aika, eikö silloin minun olisi nälkä. Olemme molemmat hiljaa. Sitten lääkäri kääntyy, kävelee äänettömästi lavuaarin luo ja palaa kädessään ohut muovimuki, jossa on vettä. Mukin pinnassa on koholla olevia raitoja. Sellaisia mukeja, joita on usein pankkien tai virastojen auloissa vesiautomaattien yhteydessä. Yliopiston opiskelijayhdistyksen pitämässä kahviossa. Sairaaloissa. Lääkäri kumartuu ylleni, nostaa mukin huulilleni ja kaataa vettä suuhuni. Mukista kuuluu rasahdus, kun lääkäri puristaa sitä. Hänen kätensä tärisee ja vesi läikähtää. Suupielestäni karkaa kylmä vesinoro, joka jatkaa matkaansa kaulalle ja niskan taakse tyynylle. Lääkäri ei huomaa sitä, vaan oikaisee itsensä pystyyn. Vesi valuu sisälleni, kietoutuu kylmyytenä hakkaavan sydämeni ympärille. Seuraan kuinka lääkärin kyyneleet tipahtelevat hänen kasvoiltaan, sujahtavat takin kauluksen alle kuin pienet lasihelmet. Hän ei sano muuta, koska ei ole mitään muuta. On vain *äiti ja isä ovat kuolleet ja auta*, niin sanoo huone, niin sanovat lasihelmet, rapiseva muki, särisevä kattolamppu.

Suljen silmäni ja annan itseni pudota takaisin nukutuksen siunattuun tiedottomuuteen.

Kun seuraavan kerran herään, lääkäri on poissa. En enää koskaan näe häntä. En saa tietää kuka hän oli, tai miten hän tunsu äitini. Mitä hän tarkalleen itki sängyn jalkopäässä. Joku aavistus äidin elämästä, jotain, mistä en saa koskaan tietää enempää.

NYT

Pohjoisen yöjuna saapuu Helsinkiin kuudelta aamulla. Kaupunki on vielä hiljainen, mutta liikkeessä, kuin muurahaiskeko. Puistotyöntekijät hoitavat pientä viheraluetta rakennusten välissä, joku juoksee linja-autoon, yksittäisiä ihmisiä kävelee paikasta toiseen, muutama aikaisin liikkeelle lähtenyt hämmentynyt turisti matkalaukkuineen. Aikaisuudesta huolimatta auringonvalon keltaisia kaistaleita levittäytyy jo lämpimänä kaduille ja rakennusten pinnoille. Nousen rautatieaseman edestä ratikkaan.

Saavun tyhjiin kotiin, Joonas on yövuorossa ja vielä töissä. Puran heti rinkan, lajittelen pyykit, pesen retkiastiat, ripustan teltan ja makuupussin parvekkeelle tuulettumaan. Kollega on vienyt kerätyt näytteet yliopistolle edeltä, sovimme, että näemme siellä muutaman tunnin kuluttua. Palaaminen kenttäreissulta kaupunkiin tuntuu aina samalta, irralliselta, kuin tulisin vierailemaan omaan elämään. Vessassa katson itseäni peilistä, painan kämmenellä tukkani nenääni kiinni ja imen metsän, puiden, ajattomuuden ja savun hajua, suljen silmät hetkeksi, sitten riisun metsäiset vaatteet ja menen suihkuun. Peseydyttyäni puen nopeasti päälle farkut ja t-paidan ja lähdän yliopistolle.

Kävelen vauhdilla yliopiston tutkijoidensiivessä, kahvikupista on läikkyä yli. Työhuoneet asettuvat molemmin puolin pitkää käytävää. Lattia on siivoajan jäljiltä tahraton. Käytävää reunustaa pitkä kirjahylly, käytävän päästä päähän. Hyllyyn on kerätty

alan julkaisuja. Niitä saisi lainata halutessaan, mutta en ole koskaan tehnyt sitä. Ohitan kokoushuoneen lasisen seinän, siinä on inhottavia kädenjälkiä, jotka ovat jääneet pyyhkimättä. Ne ovat olleet siinä jo kuukausia. Etenen käytävällä, hymyilen ja huikkailen moikat avoimista ovista työhuoneisiin, kysyn miten meni viikonloppu. Kysyn toiseltakin. Poskeni ovat kimmoiset, hymykuopat polttavat.

Koko käytävän matkalta kirjahylly, ajatuksia eri maailman kolkista, viikonloppukuulumiset täältä, kämmenet lasissa kuin viestejä satojen vuosien takaa. Käytävä on välitila, tämän ja tuon rajalla.

Kun pääsen käytävän päässä sijaitsevaan viimeiseen työhuoneeseen, olen ylittänyt rajan. Olen työhuoneessani, tällä puolella rajaa minulla on työhuone. Suljen oven takanani ja sihisen hetken itselleni. Työpöydällä on mikroskooppi, pinoittain havaintolomakkeita ja lukuisia pieniä ruskeita näytepusseja, jäkälänäytteitä, jotka odottavat vielä lajinmääritystä ja luettelointia. Ennen kuin edes istun alas, avaan yhden näytepusseista. Otan pienestä sinertävästä jäkälästä pinsetillä palan ja preparoin näytteen morfologista tunnistusta varten. Kiinnitän preparaatin mikroskoopin linssin alle, kurkkaan okulaariin, säädän valoa kirkkaammalle, tarkennan, vielä hiukan, *chaenothecopsis fennica*, keloneula, näen sen virheettömän suunnitelman, yhteiselon, näen onnistumisen. Laskeutuminen solutason rauhaan saa minut vihdoon rentoutumaan. Asetun istumaan työpöydän ääreen kirjatakseni näytetiedot Exceeliin, avaan tietokoneen. Päällimmäisessä avoimessa selainikkunassa pyörähtää käyntiin somessa jaettu video.

Kamera zoomaa lintuun, joka lepää tyytyväisenä vedessä keluvan kotinsa päällä. Yhtäkkiä pesä silkkiuikun alla notkahtaa, yllättävästi nousseet aallot alkavat hajottaa sitä. Silkkiuikku yrittää avuttomana kerätä pesästä purkautuvia oksia ja kaisloja nokal-

laan, asettaa niitä hädissään takaisin paikoilleen. Veden virtaus voimistuu ja voimistuu. Seuraan, kuinka korret karkaavat kuin keittiön lattialle tipahtanut spagetti pakkauksestaan, pesä tuhoutuu silkkiuikun alla pala palalta. Pesän rakennusaineet katoavat veteen, ja silkkiuikku ui sinne tänne kaislan korsi suussaan etsien kadonnutta pesää. Paikalle liukuu myös toinen silkkiuikku, silläkin on kaislaa nokassaan. Sitten linnut yrittävät epätoivoisesti asettaa kaisloja pieneen pesästä jäljelle jääneeseen kouralliseen maa-ainesta, joka kelluu aaltojen mukana. Lintuparat. Ihminen tietää, että pesä on jo menetetty. Kamera zoomaa kauemmaksi, heilahtaa, musta ruutu, sitten video päättyy uutisiin, joissa kerrotaan, että aallot olivat muodostuneet ohikulkevasta moottori-veneestä.

Yöllä heittelehdin sängyssämme. Makuuhuoneen ikkunalaudan alle on pesiytynyt lintu. Kuulen sisäpuolelta, kun se naputtaa seinää. Raapii sitä nokallaan. Kun nukun, lintu jatkaa kaihamistaan. Ja sitten taas havahdun ääneen. Tuijotan aamuyöllä seinää. Tuossa ihan vieressä, kymmenen senttimetriä tai vähemmän, on lintu. Kurotan yöpöydältä kännykän käteeni ja kuvaan sillä videota tyhjistä seinästä, siitä kohtaa missä naputus kuuluu. Lopetan kuvaamisen ja katson videota, jossa näkyy tyhjä seinä, seinästä kuuluu nokan rapinaa.

Voiko se tuoda sisään luteita? Pitäisikö se tappaa?

Laitan aamulla linnusta taloyhtiölle viestiä.

SILLOIN

Minut on siirretty Keskussairaalan päärakennuksen kolmannen kerroksen lastenosastolle. En ole enää lapsi, mutta pikkuveli on. Saamme erityisluvan olla samassa huoneessa. Me makaamme vierekkäisissä sängyissä, kummankin sängynpäätä kohotettuna, välillä vilkaisemme toisiamme, mutta silloin aina kaikki kiepsahtaa, sängyn rajat liukuvat, valkoisessa alkaa väristä punaisen ja sinisen sävyjä, kuin näkökenttään tulisi kaksoisvalotus. On helpompi jutella katsomatta toista, vaikka emme oikeastaan käsitä mitä juttelemme, puhummeko juuri sarjakuvista, vai sairaalan ruuasta. Jaettuja ajatuksia vain leijuu ilmassa, sitten ne sortuvat merkityksettöminä.

Poistun huoneesta harvoin: pyörätuolissa ensimmäisen kerroksen kahvilaan tai ulos jäätelölle sisäpihan suojaan. Tuntuu ihmeelliseltä, että ulkona on kesä, auringon lämmittämiä kohtia ja varjoja koivunlehtien siimeksessä, on uutuusjäätelöitä ja varoituksia punkeista ja koululaisten kesäloma ja vanhempien lomastressiä.

Ja sitten on poliisien teippaama etuovi. Näen sairaalan kahvilassa iltapäivälehdessä kuvan: poliisiteipistä, naapuruston osanottokorteista, kynttilöistä kodin etuoven edessä. Samalla aukeamalla on kuva meidän kissasta Kikistä ja sen alla teksti:

Perheen kissa hortoilee yksinäisenä murhapaikalla. Kuka pitää kissasta huolta?

Kolmannen kerroksen lastenosaston leikkihuoneessa tapaan Iisan. Hän on ensimmäinen vieraamme, jos poliiseja ei lasketa. Tapaamme eriparisten lelujen keskellä, televisiosta tulee Teletapit. Iisan istuu vieressäni nuhjuisella leikkihuoneen tuolilla, kiharille kiertyvä suklaanruskea tukka, paksut tummat ripset, aurinko on jo nostanut pisamat Iisan nenälle. Hänellä on heleän vaaleapunaista huulikiiltoa, valkoinen kauniisti laskeutuva kesämekko ylettyy polviin, jalassa konjakinruskeat nauhasandaalit. Iisa näyttää nytkin, Teletappien äärellä, elokuvatähdeltä.

Iisa kertoo kaikilta terveisiä ja puhuu siitä kuinka kaverin pikkuveljen ylioppilasjuhlissa oli ärsyttävää ja yksissä bileissä oli ollut eksän kanssa draamaa. Olemme olleet ystäviä teini-iästä lähtien. Teineinä haaveilimme aina aikuisuudesta, meikkasimme kouluun vahvat kulmat ja lainasimme äitiemme pistäviä hajuvesiä, kävelimme itsevarmoina, uudet rannerenkaat kilisten lähikioskille ostamaan limut. Kuuntelen häntä kuin transsissa, mutta sitten tajuan ja sanon:

– Iisa, luulen, että en tule selviämään ilman sinua.

Miten raskas ystävä minusta sillä hetkellä tulee. Yllemme laskeutuu valtava vakavuus, emme tiedä mitä se tarkoittaa. Iisa tarttuu minua epävarmasti kädestä, Iisan käden pehmeä iho, annan otteen valua irti. Sairaala imee minut hoteisiinsa kuin kohtu.

Minua kuulustellaan jo sairaalassa, mutta sairaala ei ole totta, sairaala on turvapaikka. Makaan moottoroidussa sängyssä, ylös, alas, ylös, alas, ja vastailen turruttavan lääkeverhon takaa vieraillevan poliisin oudolta tuntuviin kysymyksiin. Kuulustelun ajaksi pikkuveli kärrätään sängyssä toiseen huoneeseen. Johtuuko se siitä, että meidän tarinamme eivät saa vaikuttaa toisiinsa? Pikkuveli ei muista yöstä mitään, hän on sanonut niin minulle, mistä hän he puhuvat poliisin kanssa.

Sairaalassa käy myös sosiaalityöntekijä, ehkä minua muuttaman vuoden vanhempi nainen, hän piiloutuu avuttoman oloisesti paperiensa taakse ja täyttää joitakin lomakkeita ennen lähtöään. Emme tapaa häntä enää ikinä. Huoneessamme käy myös psykologi, hän sanoo aikatauluttavansa meille viisi kertaa kriisiterapiaa kesän ajaksi. Muistaakseni paikalla on kerran myös pappi. Suvun tädit tulevat, tuovat kukkia. Tällaisia vieraita meillä käy sairaalassa, kaikki ovat hyvin ystävällisiä. Mutta jos meidän pitää levätä, kukaan ei saa tulla tapaamaan meitä. Se on ihanaa. Kukaan sairaanhoitajia ja lääkäreitä lukuun ottamatta ei pääse huoneeseemme ilman lupaa. Ja kun he sanovat, että meidän pitää levätä, minusta tuntuu kuin minulla olisi merkitystä.

Sairaanhoitajat ja lääkärit käyvät luonamme vähän väliä. He pitävät meistä huolta. He saapuvat yö- ja päivävuoroissa, tuovat lääkkeitä ja ruokaa ja tarkistavat haavoja ja kyselevät vointia. Saan erikokoisia, -muotoisia, -värisiä lääkkeitä. Aamulla aivan pieniä pyöreitä vaaleansinisiä ja vaaleanpunaisia kapsleita. Kun niitä katsoo yöpöydän valoa vasten, näkee kapsleiden sisällä jauhoa. Päivällä pyöreitä sinisiä ja valkoisia. Illalla vaaleanpunaisia pieniä pyöreitä ja valkoisia soikuloita. Öisin, kun näen isoveljestä unta, herään omaan huutooni, silloin saan sinisiä.

Lääkeannoksiani lisätään nopeasti. En edes ihan tiedä mihin kaikkeen niitä syön, mutta se ei haittaa minua, nielen ne kaikki, mitäpä muutakaan minulla olisi. Minulla ei ole halua tai tarpeita sairaalan ulkopuoliseen elämään. Vuorokauden rytmistä tulee yhdentekevä. Unettavista lääkkeistä huolimatta pyristelen itseni yöllä hereille, tuijotan sänkyni metallisia reunoja. Kuvittelen niihin sähköaidat. Ajattelen, että nyt en saa liikkua, en koskea sähköaitoihin. Keskityn ajatukseen ja valvon. Ja sitten nukahdan kesken aamiaisen. Syön hedelmäpommijogurttia, yhtäkkiä en jaksa enää nostaa pientä lusikkaa suulleni. Lasken käden tarjot-

timelle ja suljen silmät. Hetken kuluttua havahdun siihen, kun hedelmäjogurtin makea tuoksu kiskaisee minut hereille. Haukon hetken henkeäni, kuin olisin hapettomassa tilassa. Vilkaisen pikkuveljeä. Hän tuijottaa eteensä. Hän vain tuijottaa hiljaa eteensä tunti toisensa jälkeen. Minusta tuntuu, että hän ei nuku ollenkaan.

Lääkkeet saapuvat aina pienelle metalliselle tarjottimelle asetetuissa pienissä vaaleanpunaisissa muovipurkeissa. Jostain syystä säästän ne kaikki. Kasaan muovipurkit sisäkkäin pöytälaatikkoon sairaalasänkyni viereen. Sinne syntyy pienien vaaleanpunaisien purkkien pötkö.

Pikkuveli painaa yöllä hoitajanappia. Hoitaja tulee ja pikkuveli kysyy, voidaanko jutella, ihan mistä vaan. He juttelevat Ghost Rider -sarjakuvista. Me kaikki kolme olemme lukeneet paljon Ghost Rider -sarjakuvia. Niissä demoni valtaa moottoripyörän bensatankin kautta seitsemäntoistavuotiaan Johnny Blazen. Johnnyn pää muuttuu palavaksi pääkalloksi, ja hän ajaa tuleen syttyneellä moottoripyörällä ja taistelee piikkiketju aseenaan rikollisia vastaan. Johnny antaa demonille vallan, jotta voi pelastaa kuolevan isänsä. Johnnynlla on siisti nahkatakki. Seuraavassa vuorossaan sairaanhoitaja tuo meille Ghost Rider -sarjakuvalehden. Luemme sen vuoron perään monta kertaa, niin että lehti pehmenee ja taipuu kuin uniriepu. Yöllä kun katson sarjakuvaa sängylläni, näen väläykseltä sen kansikuvan demonissa isoveljen kasvot.

Sairanhoitaja on ostanut meille myös aikakauslehden, jossa kerrotaan tulevasta Ghost Rider -elokuvasta. Pikkuveli ja hoitaja katsovat valokuvia elokuvan pääosan näyttelijästä. Näyttelijä on paljon vanhempi kuin poika sarjakuvassa, ja elokuva vaikuttaa hölmöltä. Aikuinen näyttlee lasta. Hoitaja ja pikkuveli nauravat

pääosan näyttelijän kohtalokkaille ilmeille. Pikkuveli sanoo hoitajalle, että nauraminen sattuu päähän.

Antti tulee osastolle kolmantena aamuna. Olin soittanut Antille silloin, sinä yönä. Antti on oma energinen itsensä, asettuu huoneeseen kuin se olisi mikä tahansa huone. Hän istuu nurkassa, verryttelypuvussaan, lippis päässä väärin päin, pelaa Gameboyta ja lukee Aku Ankkoja. Hän käy lenkillä, juoksee sairaalan lähistössä. Kun hän palaa lenkiltä, hänellä on mukanaan järkyttävät määrät karkkia meille kaikille, sitten hän antaa minulle pikaisesti suikon. Hän raportoi ulkomaailmasta, kuinka aurinko paahtaa, on melkein liian kuuma, onneksi täällä huoneessa on viileää, ja sitten hän tekee neljäkymmentä punnerrusta. Katsomme yhdessä luontodokumenttia televisiosta. Siinä näytetään kuinka korpit leikkivät, laskevat talonkatolla mäkeä, *kaikki ei ole vain hengissä selviämistä*, sanoo ohjelman juontaja. Antti saa nukkua patjalla sairaalahuoneen lattialla, vaikka normaalisti se ei ole sallittua. Anttikin haluaa painaa hoitajanappia, se on hänestä hassua. Hän pyytää meille kaikille illansuussa vielä lisää kaakaota ja paahtoleipää. Sairaanhoidajat lähtevät leikkiin mukaan:

– Minkäslaista tarjoilua herrasväki kaipaisi?

Antin käytös hävettää minua. Mutta saamme kaakaota niin usein kuin haluamme. Kaakaota ja paahtoleipää. Aina kun haluamme. Muutaman päivän kaikki merkittävä pyörii kaakaon ja paahtoleivän ympärillä. Sitten Antti palaa Helsinkiin.

Outojakin vieraita keplottelee itsensä paikalle. Kaksi puolittua opiskelijaa, joiden kanssa olin samalla Genetiikan perusteet -kurssilla, naapuri, jonka nimeä en muista ja ensimmäinen poikaystävä yläasteelta. Olen varmasti antanut vierailuun luvan, mutta en muista sitä. Katson heitä hämmentyneenä, kun he tulevat seisomaan sänkyjemme väliin, katsovat meitä kuin laboratoriossa seurattavia näytteitä. Pikkuveli kääntyy sängyssään selin